

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Placita adversariorum proponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Et eodem modo respondetur ad plura alia argumenta, quæ possunt fieri in hac materia; scilicet, utrum ille conceptus ut sic sit finitus, vel infinitus, per se, vel in alio, à se, vel ab alio: Quibus omnibus respondetur, non esse unum, nec alterum, sed præscindere ab utroque.

Octavum, & nonum argumentum petunt alias duas quæstiones.

QVÆSTIO VI.

Utrum detur unus conceptus formalis præcisus entis?

SECTIO I.

Placita adversariorum proponuntur.

PRIMA sententia asserit, nullum dari conceptum entis formalem, qui unus sit & terminetur ad ens quatenus ens; unde negat simpliciter dari unum conceptum formalem entis præcisum. Hanc sententiam confuse, & obscure defendit Caietanus *opusculo de analogia nominum*, cap. 4. & 6. Caietanum sequitur Ferrata *contra Gentem*, cap. 34. Eandem sententiam sequitur Pater Fonseca *libro 4. Metaphysica*, cap. 2. q. 2. sect. 3. Ad cuius explicationem dividit conceptum formalem entis in omnino distinctum, omnino confusum; & partim distinctum, partim confusum. Primum vocat eum, qui determinate, & expresse repræsentaret omnes entitates simplices, seu non compositas ex natura communi, & differentia contrahenti, & hunc asserit, nec dari posse in creaturis, cum solus Deus hæc omnia determinate, & expresse intelligere possit. Alterum vocat eum, qui omnes eiusmodi entitates simplices repræsentaret confuse, & indeterminate; quem dicit conceptum quid nominis à quibusdam, testatur, ob imperfectionem.

2. Tertium vocat eum, qui unam simplicem naturam expresse, & determinate repræsentat, ceteras vero implicite, & indeterminate; sic se habet conceptus formalis substantiæ generis summi, qui substantiam expresse, & determinate repræsentat; quantitatem vero, & ceteras naturas implicite, & indeterminate, quatenus omnes cum substantia proportionem quadam conveniunt; eodem modo posse secari conceptum obiectivum.

3. Tertio addit, quemlibet conceptum duobus modis posse dici unum, nempe aut ratione, aut re. Huius exemplum sit conceptus omnium hominum ut homines sunt; qui unus re, & ratione est, nam est una numero qualitas, & eodem prorsus modo repræsentat naturam humanam, quæ multiplicata est in individuis. Primi exemplum sit eadem natura humana, qui obiectivus conceptus est ratione duntaxat unus, cum in diversis sit, diversa numero substantia.

4. Denum animadvertit, duobus item modis, quemlibet conceptum dici posse præcisum ab alijs, uno re, altero ratione. Præcisum re, qui est re ipsa præcisus ab ijs, à quibus dicitur præcisus, qualis est conceptus formalis, quo concipitur homo ut communis respectu eorum, quibus Socratem concipimus, & Platonem. Præcisum vero ra-

tione nominat eum, in cuius ratione nihil includitur eorum, quæ sunt propria conceptibus, à quibus præcisus est: Quo pacto se habet uterque conceptus hominis communis à particularibus; nam neque in repræsentatione conceptus formalis, quo concipimus hominem communem; includitur repræsentatio cuiusquam particularis entitatis; nec enim in quidditate ipsius hominis communis includitur quicquam proprium alicui particulari.

Sectio vero quinta ex his fundamentis asserit primo, conceptum formalem entis posse non solum esse unum re, sed etiam præcisum ab omnibus conceptibus formalibus membrorum dividendum. Asserit secundo, dictum conceptum formalem entis nec esse unum ratione, nec item præcisum ratione ab omnibus conceptibus formalibus membrorum dividendum. Asserit tertio, illum conceptum formalem entis, qui est omnino confusus, etsi possit dici simpliciter præcisus ab omnibus formalibus membrorum dividendum, non posse tamen simpliciter dici unum conceptum, nisi eo modo, quo nomen vocale æquivocum simpliciter, & sine adiectione dicitur unum nomen; quibus pronunciatis alia tria *sextione quarta* præmisit eorum; primum, conceptum obiectivum necesse unum re, nec præcisum re ab omnibus obiectivis membrorum dividendum. Secundum, talem obiectivum conceptum esse unum ratione tantum secundum quid. Tertium dictum conceptum esse præcisum ratione ab omnibus membrorum dividendum, etiam secundum quid tantum; Idque putat apertum, loquendo de conceptu omnino distincto, & de partim distincto, & partim confuso.

Aliter *Mañus libro primo de ente*, cap. 34. explicat hanc sententiam; duo asserendo. Primum, dari unum conceptum formalem præcisum, avulsum, & secundum rem distinctum à conceptu Dei, & creaturæ substantiæ, & accidentis. Secundum, talem conceptum entis præcisum, & avulsum non esse perfectum, sed imperfectum. Videtur autem vocare conceptum perfectum totam suorum inferiorum entitatem, repræsentantem; Imperfectum vero non totam entitatem repræsentantem. Rationes pro hac prima assertionem sunt quæ communiter pro nostra sententia adducuntur à Doctoribus.

Secundum vero assertum sic probat, adnotando conceptum formalem entis communem substantiæ, & accidentibus tantum repræsentare ea, in quibus illa differunt. Unde colligit futurum necessarium imperfectum. Rationes ecce. Quæ sunt unum secundum proportionem, non sunt unum simpliciter, sed multa simpliciter habentia tamen unam, & eandem habitudinem, sed ens est analogum secundum proportionem: ergo illius conceptus includit multa, scilicet substantiam, & accidentia, Deum, & creaturas ut sunt unum secundum proportionem. Deinde, si conceptus entis perfectus esset præcisus à conceptibus substantiæ, & accidentium, sequeretur, quod nihil collocaretur in definitione accidentis ea ratione, quæ est ens, quod non collocaretur in definitione substantiæ, quia quod competit accidenti ut ens est, (si illud habuerit unum aliquem conceptum præcisum) debet quoque convenire substantiæ; atqui hoc est falsum omnino, quia in definitione accidentis, ut ens est, continetur substantia, auctore Philosopho 7. *Metaphysica*, in definitione vero substantiæ

Quaest. VI. Vtrum Conceptus, &c. 167

substantia ut ens est, non continetur accidenti: ergo. Vltimo, quia si daretur is conceptus esset univocus, quod implicat: ergo. Hæc pene ad verbum Mañius.

9 Pater autem Rubens tractatu de analogia, n. 28. negat sequutus Ferraram 1. contra gentes, cap. 34. conceptum formalem entis esse unum. Movetur;

10 Primo, quia analogum convenit cum æquivoco in eo quod significat multa simpliciter diversa; sed auditò nomine æquivoco elicit intellectus diversos conceptus formales propter diversitatem significatorum: ergo & auditò nomine analogo.

11 Secundo, quia unitas conceptus formalis sumitur ex unitate conceptus obiectivi per illum representati; sicut unitas imaginis ex rei representata unitate; sed conceptus obiectivus entis non est unus: ergo nec formalis.

12 Neutrum urget; non primum, quia maior est falsa; non secundum, quia veritate caret. Vtrumque tamen patet ex dictis supra.

13 Alia sententia negat; dari unum conceptum formalem entis; quia iudicat, creaturam, & Deum, substantiam, & accidentia in ratione entis nec analogice; nec univocè convenire; sed solum æquivocè; cum autem omnia æquivoca non possint univo conceptui, sed pluribus; licet uno nomine significari, & representari; inde evenit, ut nequeat dari unus conceptus entis formalis terminatus ad Deum, & creaturas representans illa obiecta sub ratione entis.

Hæc sententia probatur, quia magis distant Deus, & creatura in ratione essendi, & habendi essentiam, quam sydus, piscis, & animal latrabile; quæ nomine canis significantur; atqui hæc propter diversitatem essendi, & distantiam in habendo essentiam, sunt æquivoca, & quia talia sunt, non possunt univo conceptui formali significari: ergo à fortiori, quia Deus, & creatura maiorem diversitatem, & distantiam habent in essendo, erunt æquivoca; nequebuntque univo conceptui formali representari.

15 Sed opinio hæc tanquam delirium rejicitur ab omnibus; nam ex supra dictis evidenter patet, Deum, & creaturam essentialiter convenire in ratione essendi; ita ut tam creatura, quam Deus sint essentialiter entia; & simpliciter talia debeant nominari, & ut sic concipi: unde in ratione indivisibili essentia metaphysice uniuntur; & sic in illa ratione representari possunt.

SECTIO II.

Nostri sententia proponitur.

16 Prima conclusio, conceptus formalis entis est unus, & præcisus secundum rem, & rationem à conceptibus formalibus accidentis, & substantia. Hæc conclusio est communis iam, & probatur.

17 Primo, quia ille conceptus non representat realiter substantiam & accedens; Deum & creaturam; sed solum ens: ergo ille conceptus realiter non est representatio substantia, &c. unde distinguitur realiter à conceptui substantia, & accidentis, cum distinctio realis sit negatio unius respectu alterius, ac proinde præcinditur realiter à conceptui substantia; (idem enim est præ-

cindi realiter, & distingui realiter; præcipue quando existit unum, non existente alio, ut contingit in præfenti, siquidem existit expressa cognitio entis, non existente expressa cognitione Dei, & creaturarum) Prima pars consequentiæ sic probatur, quia illud, quod realiter non representat aliquod obiectum, non potest esse realiter representatio illius; sed conceptus entis non representat realiter substantiam, & accedens: ergo non est representatio substantia, & accidentis.

Antecedens primum, in quo est tota difficultas, sic probatur. Primo, quia id representatur per conceptum formalem, quod est obiectum terminativum, vel continetur in obiecto terminativo illius, quatenus obiectum talis conceptus est; sed in ente, quod est obiectum illius conceptus formalis quatenus tale est, non continentur inferiora illius, quæ sunt substantia, & accedens actu, vel consule, vel expresse, ut latissime demonstratum manet questione præcedenti; & ex dicendis infra, amplius patebit: ergo conceptus formalis entis non representat realiter substantiam, & accedens. Maior est evidens, quia illud est obiectum quatenus obiectum alicuius intellectus, quod obicitur illi, & representatur in illa; ita ut in tantum sit obiectum formaliter, in quantum potest obijci, & representari à cognitione.

Dixi enim formaliter, nam bene potest dari aliquid in aliquo obiecto, quod non cognoscatur à conceptu, illud tamen, quod datur & continetur in illo, non est reduplicative, & formaliter ut in obiecto; sed solum specificative, & materialiter; nam in luce, & colore est existentia ut talis, & essentia; & nihilominus visio non videt existentiam, aut essentiam, quia cognoscere illas quatenus tales, est proprium munus intellectus, quia autem illa continentur in obiecto terminativo visionis, non reduplicative ut in obiecto terminativo illius; sed tantum materialiter, & specificative; inde est, quod non cognoscantur, nec percipiuntur à visu. Si autem continerentur in obiecto terminativo formaliter, terminarent visionem actu, eo modo, quo ipsum obiectum; unde actu cognoscerentur ab intellectu, & representaretur à cognitione. Quod clarius patet in relatione similitudinis, aut identitatis, quæ reperitur in luce, quæ obiectum visus est, & nihilominus non percipitur à visu talis relatio, quia non continetur in luce formaliter ut in obiecto visus. Quod etiam contingit in voluntate hominis respectu Angeli, quæ continet actum liberum, & cognita intuitive ab Angelo voluntate humana, non cognoscitur actus liber; quia licet contineatur in tali voluntate, non tamen continetur in ipsa formaliter, sed solum materialiter, quatenus est obiectum cognitionis naturalis, & necessaria Angeli: ergo id, quod formaliter terminat cognitionem, formaliter representatur in illa, &c.

Probatur idem antecedens secundo; quia ut Aristoteles docet 1. de interpretatione per voces exprimimus nostros formales conceptus, sed hæc vox ens, non solum materialiter, sed etiam formaliter habet unam significationem ex primæva impositione, ex vi cuius non significat immediate, & formaliter naturam aliquam indeterminate, & propria ratione, sub qua ab alijs distinguitur; sed potius ut inter se conveniunt, vel